

14. Шелест В. В. Методичний підхід до оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки довірчих товариств / В. В. Шелест // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 12 (102). - С. 134-140.

15. Шлыков В. Экономическая безопасность предприятия / В. Шлыков // Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция. - 1997. - № 6. - С. 61-63.

16. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий / Г. В. Савицкая. - М. : Инфра-М, 2001. - 314 с.

17. Финансовый менеджмент: теория и практика / [под ред. Е. С. Стояновой]. - М. : Перспектива, 2002. - С. 189-208.

18. Чигринська О. С. Теорія економічного аналізу / О. С. Чигринська, Т. М. Власюк. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 232 с.

19. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие : [монография] / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк. - Харків : ІНЖЕК, 2006. - 240 с.

O. Antonova

SYSTEMATIZATION OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO ESTIMATION OF FINANCIAL SAFETY OF ENTERPRISE

Generalized and systematized methodical going near the estimation of financial safety of enterprise, their advantages and failings are certain.

Key words: financial safety of enterprise, estimation of financial safety of enterprise, methods of estimation.

© О. Антонова

Надійшла до редакції 07.09.2010

УДК 339.9

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄС ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА КРИЗА 2008–2009 рр.

ГАЛИНА ВОЛОШИН,

аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті розглянуто вплив фінансово-економічної кризи на міграційну політику країн, проаналізовано основні заходи урядів країн у боротьбі з наслідками економічної кризи. Автор доходить висновку, що міграційна політика є доброю нагодою для країн покращити свою міграційну політику й удосконалити законодавство в напрямку розширення можливостей для трудових мігрантів щодо легального працевлаштування, захисту їхніх прав.

Ключові слова: фінансово-економічна криза, міжнародна трудова міграція, міграційна політика.

Постановка проблеми. Сучасна ситуація вимагає, щоб інтереси й потреби мігрантів повністю гарантувалися відповідною політикою держав. Оскільки міграція й трудова міграція зокрема - вагомий складник сьогоденного світового економічного, політичного й соціального життя, постає гостра необхідність у гнучкій, зрозумілій та всебічній політиці фактичного управління міграцією. Країни походження й призначення повинні бути солідарними у своїх міграційних політиках, а їхні уряди повинні брати до уваги не лише економічні чинники, але й зосереджуватися також на людських і соціальних вимірах оцінки праці людей. Мігранти мають бути захищені від дискримінації та ксенофобії. Регулярні канали міграції повинні залишитися відкритими, а інформація про можливості й ризики

міграції має бути доступною для всіх мігрантів, щоб запобігти нелегальним формам міграції й торгівлі людьми. Міграцію необхідно розглянути як стимул для відновлення економіки. Політика управління міграцією повинна максимізувати вигоди від міграції й прийняти мігрантів до уваги при розробці чи реалізації політичних заходів. Співпраця між країнами призначення й походження необхідна, щоб гарантувати гнучку й зрозумілу політику, яка сприяє міграційним потокам і захищає права мігрантів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наслідки економічної кризи суттєво вплинули на діяльність Міжнародної організації праці (МОП). Організація зараз знаходиться в пошуку ефективних засобів, які б дозволили кожній країні та сфері зайнятості зок-

№ 6 (106) жовтень 2010 р.

рема витримати наслідки кризи й розвиватися далі в напрямку зростання кількості робочих місць. Так, на 98-й сесії МОП 19.06.2009 р. був прийнятий "Глобальний Пакт про робочі місця", головна мета якого - "забезпечення узгодженої на міжнародному рівні основи щодо формування політики, спрямованої на скорочення періоду відставання між поживленням економіки та відтворенням можливостей задля гідної праці" [1]. МОП у цьому документі підкреслює необхідність ретельного контролю впливу фінансової кризи на мігрантів у країнах походження й призначення. Комісія ЄС проводить моніторинг ефектів впливу економічної кризи на міграцію. У 2005 р. із прийняттям Глобального підходу до міграції (*Global Approach to Migration*) взаємозв'язок між міграцією й розвитком став одним із трьох головних пріоритетів у міграційній політиці ЄС, а особливо із третіми країнами. У цьому напрямку було виділено значну суму коштів на розробку зовнішньої та внутрішньої політики країн. На початку 2009 року Комісія ЄС усталила щомісячний контролюючий звіт про працевлаштування в країнах ЄС і рівень соціального захисту працівників.

Вагомий внесок у процес дослідження питань фінансово-економічної кризи та шляхів виходу з неї і в цьому контексті у міграційну політику зробили провідні вітчизняні вчені В. Онікієнко та Л. Ємельяненко [2], О. П'ятовська [3], В. Міщенко [4] та ін. Обраній темі присвятили свої роботи такі зарубіжні фахівці й дослідники, як І. Авад [5], К. Атсвік, Д. Тейлор, С. Кастельс, І. Веззолі [6] та інші.

Мета статті - виявити та оцінити основні заходи міграційної політики ЄС щодо боротьби з наслідками економічної кризи, ефективні шляхи регулювання ситуації на ринку праці та зайнятості та заходи протистояння викликам економічної кризи як у країні призначення, так і в країні походження.

Виклад основного матеріалу. Розвиток світової та національної економік в умовах глобальної кризи ставить перед економічною наукою і практикою багато складних, принципово нових проблем, що потребують свого осмислення та вирішення [2]. Учені серед прогнозованих наслідків кризи називають падіння реального ВВП, скорочення витрат домашніх господарств і внесків у формування основного капіталу, зміни напрямку руху іноземного капіталу, досягнення екстремумів падіння курсу національної валюти щодо твердих конвертованих валют індустриальних країн, спалах інфляції у вигляді неконтрольованого зростання цін, скорочення капіталізації ринку акцій та ринкової вартості облігацій [7]. У 2008 р. криза на фінансових ринках позначилась і на глобальному потоці прямих іноземних інвестицій: уперше за останні декілька років відбулося його зменшення [8]. У США та Європі спостерігається швидкий спад виробництва та зниження зайнятості населення [4].

Для боротьби з наслідками фінансової кризи у світі вживалися рішучі заходи, спрямовані на стимулювання національних економік, розширення банківської ліквідності, поповнення капіталу фінансових установ, захист заощаджень і вкладів [3]. Саме тому з огляду на фінансово-економічну кризу Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун на Глобальному форумі з питань міграції та розвитку в Манілі заявив: "Міграція може й повинна стати тим інструментом, який допоможе нам вибратися із цієї економічної кризи. Мобільність людських ресурсів робить наші економіки більш ефективними навіть у період стагнації... і допоможе відновити порушену рівновагу, відсутність якої призвела до серйозної економічної нерівності" [7].

№ 6 (106) жовтень 2010 р.

Зважена міграційна політика може стати суттєвим важелем подолання негативних наслідків майбутніх економічних криз або навіть запобігання їм. Однак для цього країни мають погодитись на партнерські взаємні відносини щодо спільної міграційної політики. Міграційна політика країн часто не є успішною, тому що уряди нехтують соціальними чинниками й забувають, що мігранти - не лише економічні актори, які мігрують з метою максимізації прибутку [14]. МОП негайно зреагувала на наявну ситуацію, вивчаючи наслідки економічної кризи для працевлаштування й умов роботи. Конституційною метою організації є захист мігруючих працівників, а це автоматично поставило перед організацією зобов'язання запропонувати заходи, які б зміцнювали захист мігрантів у період економічної кризи [8, с. V]. Прикладами таких політичних заходів є:

1. Модифікована політика трудової міграції в країнах призначення, що спрямована на заохочення добровільного повернення. Необхідно враховувати попит на робочу силу в конкретних секторах і необхідність у певних професіях. Ігнорування галузевого та професійного попиту може в майбутньому змусити трудових мігрантів до нелегальної міграції.

2. Країни призначення повинні сформувати систему економічних стимулів, що приносили б вигоду в рівній мірі й без дискримінації також і трудовим мігрантам. Це дозволить забезпечити найбільш ефективне функціонування ринків праці, краще використання робочої сили, а також послабить навантаження на системи соціального забезпечення.

3. Країни призначення повинні приділяти особливу увагу інтеграції жінок-мігрантів і членів їх родин у громадянське суспільство.

4. Необхідна чітка система боротьби із ворожим ставленням до трудових мігрантів і проявами ксенофобії, що підривають соціальну згуртованість і стабільність.

5. Застосовуючи трудове законодавство, необхідно уважно стежити за тим, щоб правові умови праці були забезпечені, поважати права на результати роботи трудових мігрантів. У будь-яких випадках закони про працю та політика трудової міграції мають включати положення міжнародних стандартів.

6. У рамках зусиль із припинення незаконної міграції права людини мають чітко виконуватися - і не тільки громадянські, але й економічні, соціальні та культурні.

7. Країни походження мають увести в дію ефективні заходи з реінтеграції трудових мігрантів. Активний ринок праці та політика в галузі зайнятості повинні бути використані для цієї мети. Країни походження повинні активізувати й розширити свою підтримку із захисту прав та свобод своїх трудових мігрантів у країнах призначення.

8. Нова міграційна політика повинна передбачати процедури для розробки спеціальних заходів, які слід застосовувати в періоди криз. Міжнародне співробітництво має бути однією з головних опор між цими процедурами. Участь соціальних партнерів сприятиме підвищенню ефективності такої політики.

9. При розробці заходів поліпшення трудової міграції країни походження та країни призначення можуть отримати суттєві вигоди, якщо будуть керуватися положеннями міжнародних конвенцій та договорів, особливо у сфері трудового права.

10. Фінансові ресурси мають бути передані країнам, економіка яких і рівень життя особливо постраждали від падіння обсягу грошових переказів трудових мігрантів [5, с. 56-58].

Посилення негативних наслідків економічної кризи й нові реформи міграційної політики можуть призвести до:

- 1) зменшення прав мігрантів та рівня їх соціального захисту;
- 2) збільшення дискримінації й ненависті до іноземців;
- 3) підсилення конкуренції на ринку праці між національними робітниками й трудовими мігрантами;
- 4) збільшення протекціонізму до трудових мігрантів за їх країною походження [10, с. 2]. Багато країн ураховують наслідки економічної кризи й упроваджують зміни у власній міграційній політики, що в більшості випадків не є корисним для трудових мігрантів, адже уряди цих країн забувають, що міграційна політика країни походження відіграє не менш важливу роль.

Саме інформація є важливим чинником міграційних потоків, а тому прозорість і вільний рух інформації про працевлаштування - це основні компоненти успішної міграційної політики особливо в період економічної кризи [11]. Загальній громадськості в країнах призначення треба бути обізнаною про позитивний соціально-економічний внесок мігрантів, щоб мінімізувати можливість дискримінації й ксенофобії. Водночас країни походження зараз мають більшу відповідальність, ніж будь-коли раніше, щоб повністю інформувати своїх громадян про реалії ринкової зайнятості, ризики й оплату регулярної та нерегулярної міграції.

Економічна криза диференційовано впливає на зайнятість трудових мігрантів і можливість міграції. За рекомендаціями МОП, для реалізації ефективної міграційної політики необхідно вжити ряд заходів, а саме:

- 1) посилити соціальний захист трудових мігрантів, сприяти їх соціальному забезпеченню. Дуже часто саме трудові мігранти не забезпечені достатнім соціальним захистом у країні призначення. У більшості випадків це стосується саме нелегальних мігрантів. Країни походження й країни призначення можуть співпрацювати, щоб гарантувати захист таких робітників і підтримку їхніх прав;
- 2) заохочення добровільного повернення. Потрібно взяти до уваги попит робочої сили в певних секторах у довгостроковій перспективі, задовольнити трудові потреби в умовах регулярності;
- 3) криза надає можливість країнам походження створити пристойні можливості на національному ринку праці, включно із поверненням національних трудових мігрантів [12].

На початок 2009 року Комісія ЄС установила щомісячний контролюючий звіт про працевлаштування в країнах ЄС і рівень соціального захисту. Комісія також заохочує кращу співпрацю між політичною владою країн, громадськими й приватними секторами працевлаштування, соціальними партнерами та громадянським суспільством з приводу того, як поліпшити ситуацію на ринку зайнятості. ЄС здійснює ряд заходів, щоб допомогти країнам-членам подолати проблеми з безробіття, оздоровлює їхні трудові ринки, створюючи нові робочі місця та сприяючи мобільності трудових ресурсів; модернізуючи можливості та навички робочої сили відповідно до ринкових потреб і збільшуючи доступ до працевлаштування. Комісія полегшує доступ на ринки праці ЄС, вкладає кошти для перекваліфікації працівників і надає допомогу їм у пошуку нових робочих місць. ЄС збільшує асигнування для соціального фонду, який підтримує мільйони працівників щороку [13, с. 2].

У першій половині 2009 р. Комісія розпочала діалог із міжнародними організаціями й деякими урядами країн, що розвиваються, для того, щоб поліпшити наявні інструменти міграційної політики. Головна мета - використовувати переваги міграції як основу для розробки послідовної й усебічної політики розвитку. Це дозволяє країні розвивати послідовну стратегію, щоб отримати вигоду від міграції та мобільності робочої сили, установити співпрацю між країнами в таких важливих та досить проблемних областях, як, наприклад, працевлаштування й створення робочих місць; поставлення працівників до секторів, де бракує кваліфікованих кадрів; обмін висококваліфікованими працівниками; захист прав мігрантів; максимізація вигод від грошових переказів [Там само, с. 5].

Імміграційна політика має тенденцію змінюватися по відношенню до міграції висококваліфікованої й низькокваліфікованої робочої сили. Донедавна мета багатьох країн полягала в тому, щоб залучити висококваліфікованих мігрантів, забезпечуючи їм такі стимули й пільги, як постійне місце проживання та об'єднання родин. Низькокваліфіковані мігранти є тією категорією населення, яка користується найменшими пільгами й тим самим є найбільш вразливою в умовах фінансової кризи. Під час економічної кризи багато країн призначення намагаються зменшити потік трудових мігрантів або в результаті громадського тиску, або ж коректуючи кількісні межі міграції, обмежуючи можливість зміни статусу мігрантів чи поновлення дозволів, застосовуючи додаткові умови до неконтрольованих потоків трудових мігрантів, реалізуючи програми повернення мігрантів. Багато країн призначення (Сполучені Штати Америки, Великобританія, Японія, Іспанія й Австралія) упроваджували більш низькі квоти, більш суворі вимоги імміграції й добровільні програми повернення. Ці заходи стосуються як низько- так і висококваліфікованих мігрантів. Наприклад, у Великобританії було впроваджено програму, яка мала скоротити кількість низькокваліфікованих працівників удвічі [10, с. 1].

Реалізація послідовної макроекономічної політики всіма гілками влади допоможе пом'якшити наслідки світової фінансової кризи та забезпечити поступовий вихід із неї [14]. Світова криза надала можливості для перегляду політики країн. До економічної кризи політика добровільного повернення трудових мігрантів не мала значних успіхів. Несприятливі умови на ринку праці в країнах походження можуть розглядатися як фактор, який штовхає людей до міграції, до пошуку кращих умов за межами державних кордонів. Через відносно високу вартість міграції працівники не перетинають кордон в умовах обмеженого попиту на робочу силу в країні, що зазнає значних наслідків економічної кризи. Мігранти не повертатимуться до своїх країн походження в період економічного спаду, якщо вони протягом тривалого часу перебувають в країні призначення, узяли шлюб, інвестували в освіту й місце перебування, мають право претендувати на отримання виплат соціальної допомоги.

Спільні дії в питаннях міграції й розвитку знаходились на одному щаблі важливості з питаннями контролю над нерегулярною міграцією й організацією законної міграції. ЄС намагається знайти рішення для зменшення навантаження на ринки праці, а окрім того, вивчає вплив зміни клімату на міграцію [13, с. 6]. Надалі ЄС намагається здійснити ряд заходів, а саме: покращити банківську систему в країнах походження й посилити законні фінансові канали грошових переказів; пропагувати дешевші, швидші й без-

печніші потоки грошових переказів у країни походження мігрантів; упровадити законодавство, що не містить умов, які б утруднювали ефективне використання законних каналів грошових переказів; створити законний інформаційний Інтернет-портал про трансфертні витрати й заохочення конкуренції серед постачальників послуг грошових переказів; пропагувати фінансову грамотність серед мігрантів і їхніх родичів у країнах походження; підтримувати продуктивні інвестиційні канали для грошових переказів мігрантів і заощаджень [Там само, с. 7].

Профілактичні й узгоджені політичні заходи обох країн необхідні, щоб уникнути різноманітних пасток та щоб гарантувати політичну стабільність і відновлення економіки. Вони повинні включати:

а) гнучку політику імміграції відповідно до умов ринку трудових ресурсів, заходи проти зловживання працею мігрантів і порушення прав людини, створення перешкод людській торгівлі;

б) профілактику трудового ринку, що передбачає відповідні фінансові заходи зі створення нових робочих місць, розміщення й перекваліфікації працівників (у країнах походження) і реінтеграції (адаптації) (наприклад, колишніх військових);

в) переорієнтацію мотивів, що базуються на створенні робочих місць;

г) спеціальну допомогу членам родин, які отримують грошові перекази від мігрантів, що походять із бідних країн, заохочення й допомогу їм, урізноманітнення джерел їх зовнішнього прибутку [15].

Успіх багатьох із цих заходів залежить від узгоджених дій країн призначення та походження. Хоча досі, незважаючи на тривалі світові зусилля поліпшити управління фінансовою системою, не з'явилася нова ініціатива розвитку рамкової міждержавної співпраці, яка б поліпшила управління міграцією. Однак, якщо наявна ситуація змусить країни до більш тісної співпраці й покладе початок спільним діям щодо викликів часу, це могло б відкрити нові можливості виходу з кризи й стало б рушійним моментом у напрямку встановлення загальної міжнародної системи для вдосконаленого управління мобільністю людських ресурсів у довгостроковій перспективі та формування спільної міграційної політики між країнами.

Висновки

Світова економічна криза є доброю нагодою для країн покращити свою міграційну політику. Міжнародне співробітництво, включаючи співпрацю між країнами походження й призначення, має бути головною опорою спільної міграційної політики. Зміни в міграційній політиці країни призначення повинні відповідати потребам на ринку працевлаштування та зайнятості. Це має гарантувати, що трудові потреби підприємств будуть задоволені на умовах регулярності. Права трудових мігрантів і трудова політика міграції повинні включити умови міжнародних трудових угод, ратифіковані зацікавленими країнами. Держави повинні виконувати всі зобов'язання, задекларовані угодами, щодо попередження торгівлі людьми, захисту прав людини, нелегальної міграції, захисту прав біженців, дітей тощо та забезпечити їх реалізацію у випадку порушення.

Станом на сьогодні країни походження та призначення намагаються вирішити проблемні питання в умовах економічної кризи в рамках власної політики. Ігнорування політики іншої країни та відсутність співпраці між країнами позбавляють можливості

ефективного виходу економіки країни з економічної кризи. Держави повинні вдосконалювати законодавство згідно з вимогами часу, у випадку економічної кризи спільно закладати основу для надійної системи співпраці та формування майбутньої спільної міграційної політики. Рекомендації ЄС, МОП та інших організацій, досвід попередніх економічних криз є надійним фундаментом формування інструментів подолання негативних наслідків кризи, відновлення економіки країн та запобігання майбутнім кризам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вихід з кризи: Глобальний пакт про робочі місця, прийнятий Міжнародною конференцією праці на 98-й сесії (Женева, 19 червня 2009 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.ilo.org/public/english/region/europro/budapest/download/gjp_ukrainian.pdf.
2. Онікієнко В. Вплив наслідків фінансово-економічної кризи на ринок праці України / В. Онікієнко, Л. Ємельяненко // Демографія та економіка праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rarpsu/2010_15/Onikienko_Emel'yanenko.pdf.
3. П'ятковська О. Р. Особливості регулювання міжнародної трудової міграції в умовах світової фінансово-економічної кризи / О. Р. П'ятковська [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlca/Ekon/2009_30/27.pdf.
4. Міщенко В. Шляхи подолання фінансово-економічної кризи в Україні / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. - 2009. - № 2. - С. 3-7.
5. Ibrahim Awad. The global economic crisis and migrant workers: Impact and response / Ibrahim Awad ; International Labour Office, International Migration Programme. - Geneva : ILO, 2009. - P. 56-58.
6. Castles S. The global economic crisis and migration: temporary interruption or structural change? / Stephen Castles, Simona Vezzoli // Unpublished Manuscript for Paradigmes (Spain). - June 2009. - № 2. - P. 68-75.
7. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз / О. І. Барановський // Фінанси України. - 2009. - № 6. - С. 3-13.
8. Михайловська О. В. Світова фінансова криза: роль транснаціональних корпорацій / О. В. Михайловська // Фінанси України. - 2009. - № 6. - С. 93-103.
9. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т. П. Вахненко // Фінанси України. - 2009. - № 6. - С. 14-28.
10. GMG Fact-Sheet on the Impact of the Economic Crisis on Labour Migration and Migrant Employment. September 2009 / prepared by: International Labour Office. - Geneva : ILO, 2009. - P. 2.
11. Swing W. L. Let's Not Make a Migrant Crisis Out of an Economic One / W. L. Swing // International Organization for Migration. Publications Unit, Geneva. - Spring 2009. - P. 3.
12. GMG Fact-Sheet on the Impact of the Economic Crisis on Immigration Policies. September 2009 / prepared by: International Labour Office. - Geneva : ILO, 2009. - P. 1-2.
13. European Commission policies and practices on migration and development: December 2009 : Eight coordination meeting on international migration European Commission. - New York, 2009. - P. 2, 5-7.
14. Багратян Г. А. Світова криза та Україна: проблеми й нові підходи до фінансового регулювання / Г. А. Багратян // Фінанси України. - 2009. - № 4. - С. 33-41.
15. Bimal Ghosh. The Global Economic Crisis and Migration. A synoptic note / Bimal Ghosh // Migration and the Economic Crisis: Implications for Labour Market Policies in the European Union and the Post-2010 Lisbon Agenda Expert Seminar/ Management Centre Europe, Rue de l'Aqueduc 118, Brussels/International organization for migration. - 2009. - 10 December. - P. 3.

H. Voloshyn

IMMIGRATION POLICY AND ECONOMIC CRISIS OF 2008–2009

In this article author considered the influence of economic crisis on the immigration policy, analysed the basic measures of governments against the consequences of economic crisis.

Key words: economic crisis, international labor migration, immigration policy.

© Г. Волошин

Надійшла до редакції 02.09.2010

УДК У 261.1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АПРОБАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

ВЛАДИСЛАВ ГАЛУШКА,

здобувач кафедри "Фінанси і банківська справа"

Донецького національного технічного університету

У статті проведено порівняльний аналіз методичних підходів до фінансово-економічного аналізу підприємств, що враховують статичність та динаміку розвитку основних фінансово-економічних показників підприємств, виділено їх переваги й недоліки, розглянуто можливість їх подальшого використання в оцінці фінансово-економічного стану підприємств.

Ключові слова: методичні підходи, динамічний підхід, фінансово-економічний аналіз, динаміка розвитку основних фінансово-економічних показників підприємств, оцінка фінансово-економічного стану підприємств.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних умовах української економіки оцінка фінансово-економічного стану підприємства дозволяє визначити його місце в конкурентному середовищі й слугує показником його інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів. Вона може бути надана за допомогою застосування різних методичних підходів [1-6]. Практично всі такі підходи характеризують стан підприємств у конкретний момент часу та не враховують тенденцій їх розвитку в динаміці [7]. Але оцінка фінансово-економічного стану підприємства повинна розглядатися з точки зору комплексного підходу, тобто враховувати не тільки статичність, але й динаміку розвитку фінансово-економічних показників підприємств.

Методичним питанням аналізу фінансово-економічного стану за допомогою статичного та динамічного підходів приділялася увага як спеціальними організаціями, установами (міністерства, відомства, НБУ) [1-6], так й окремими вченими - А. Д. Шереметом, А. В. Ковальовим, Н. М. Погостинською, Ю. А. Погостинським, К. В. Ізмайловою, Е. В. Мнихом й іншими. Аналіз цих

досліджень показує, що підходи, які базуються на статичній оцінці фінансово-економічного стану підприємства, реєструють дані тільки за конкретний проміжок часу й не враховують динаміки розвитку [7-9].

Для комплексної оцінки фінансово-економічного стану підприємств пропонується використовувати підходи, що враховують статичність та динамічність розвитку фінансово-економічних показників підприємств.

Автор пропонує використовувати такі підходи:

- методику, засновану на рекомендованих значеннях фінансових показників металургійної галузі [10];
- підхід, що враховує стабільність розвитку фінансово-економічного стану підприємства відносно галузевої динаміки [11].

Мета статті - апробувати та порівняти авторську та існуючі методики фінансово-економічного стану підприємств і визначити можливість їх застосування на практиці.

Виклад основного матеріалу. Порівняльний аналіз методик оцінки фінансово-економічного стану підприємств дозволяє визначити найбільш об'єктивний

№ 6 (106) жовтень 2010 р.